

знання щодо видів булінгу, його причини, прояви, учасників, механізми подолання, наслідки, зокрема, види юридичної відповідальності щодо осіб, винних у вчиненні булінгу. Саме тому вважаємо, що проведення профілактичної роботи з наданням підліткам всебічної інформації про булінг є важливим психолого-педагогічним завданням, вирішення якого дозволить максимально оптимізувати та покращити соціальне середовище закладу загальної середньої освіти, створить комфортні умови для навчання і виховання, підготовки до життя підростаючого покоління.

Келемен Й. Й.

КОМПАРАТИВНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ НАПРЯМ У ПЕДАГОГІЦІ: СУТНІСТЬ І ОСНОВНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ

Порівняльна (компаративна) педагогіка є галуззю педагогічної науки, яка досліджує освітні теорії та практики систем освіти різних країн світу, порівнюючи особливості освітніх систем та визначаючи вплив національних, регіональних факторів на розвиток освіти. Метою педагогічної компаративістики є вивчення тенденцій в освітній галузі зарубіжних країн, основних відмінностей і спільних рис розвитку освіти в різних регіонах світу, перспективних напрямів освітньої політики в міжнародному контексті.

На погляд науковиці О. Локшиної, порівняльна педагогіка є повноцінною галуззю загальної теорії педагогіки, зміст якої полягає у виявленні, аналізі, оцінюванні подібних і відмінних ознак педагогічних систем різних країн та їх структурних елементів у взаємозв'язку з політичними, соціальними, економічними та культурними контекстами. Компаративістика – глибоко інтелектуальна наука, відокремлена від філософії, соціології, політології, яка спроможна забезпечувати загальне накопичення й осмислення педагогічного досвіду людства, сприяти удосконаленню на цій базі національних систем освіти,

розкривати різноманітні напрями глобальної освітньо-педагогічної перспективи (Локшина О., 2015).

Значний внесок у становлення та розвиток компаративної педагогіки зробили провідні українські (К. Ушинський, С. Русова, С. Ананьїн, О. Музиченко, Я. Мамонтов, Я. Чепіга (Зеленкевич) та інші) та зарубіжні (Марк-Антоній Жюльєн (Паризький), Ісаак Кендл, Франц Хількер, Майкл Ернест Седлер, Ніколас Хенс, Едмунд Кінг, Брайян Холмз, Джордж Берей, Віктор Кузен, Гарольд Ноах та Маке Екстерн та інші) педагоги та вчені, які заклали підґрунтя щодо теоретичних основ та методологічних підходів порівняльного аналізу освітніх систем у вітчизняному і міжнародному вимірах та сприяли упровадженню зарубіжного досвіду у національні освітні практики.

У сучасних порівняльно-педагогічних дослідженнях визначають такі історичні віхи-періоди:

1) *Донауковий (класичний) (від найдавніших часів до XIX ст.)* – роздуми давньогрецьких та давньоримських філософів, істориків та письменників про виховання та освіту. Давньогрецький філософ Платон задля визначення особливостей і основних відмінностей афінської та спартанської виховних систем застосував метод порівняльного аналізу. Для епохи Середньовіччя (V ст. – до кінця XV ст.) характерним було релігійне та моральне виховання, де освітні погляди були сформовані під впливом християнських течій, оскільки виховний процес здійснювався на базі монастирських шкіл та при церквах. У періоди Відродження та Реформації відбувалося формування освітніх систем на рівні початкової школи, характерним було посилення цікавості до дослідження освітніх систем інших країн. На території України у XVI – XVIII ст. простежувався розвиток освітніх осередків, адже українські академії, школи та колегіуми були культурними освітніми центрами Європи. Заклади освіти поєднували традиційні ідеї та нові європейські, а переважна частка викладацького складу були знавцями зарубіжного шкільництва та здобувачами освіти у західноєвропейських університетах.

2) *Ознайомлюючий (XIX ст.)* – пов'язаний з іменем французького ученого та громадського діяча Марка-Антонія

Жюльєна (Паризького) (1775–1848), основоположника порівняльної педагогіки. У 1817 році вчений опублікував працю «Нарис та попередні нотатки до дослідження з порівняльної педагогіки», у якій здійснив першу спробу у формулюванні мети, функцій і методів порівняльно-педагогічних досліджень та вперше застосував поняття «порівняльна педагогіка».

3) *Інформаційний (кінець XIX – середина XX ст.)* – із цього часу розпочинається створення перших міжнародних наукових та інформаційних організацій, відбувається інституціалізація порівняльної педагогіки. Для цього періоду було характерним: збільшення наукових доробків, присвячених проблематиці порівняльної педагогіки, реформування змісту освіти, зростання інтересу до компаративістики та шкільництва, зокрема в Україні це була зарубіжна тематика, запровадження академічних дисциплін у ЗВО з порівняльної педагогіки. В Україні у XX столітті компаративістика набула значного поширення та розвитку, наприклад, вона була в центрі уваги таких педагогів, як С. Русова, С. Ананьїн, О. Музиченко, Я. Чепіга (Зеленкевич), Я. Мамонтов та ін. Українських педагогів цікавило зарубіжне шкільництво, розвиток освітньої галузі в Європі та світі.

4) *Методологічний (1950–1970 pp.)* – активне створення міжнародних дослідницьких центрів, інститутів міжнародних педагогічних досліджень, товариств порівняльної педагогіки.

5) *Аналітично-практичний (1980-і pp. – XXI ст.)* – розширення поля порівняльно-педагогічних досліджень.

Як зауважує дослідниця С. Цюра, зміна філософської квінтесенції модернізму – «будь собою» – викликом постмодернізму «ніхто не має монополії на істину» поставила школу під світло критичного огляду, оскільки саме вона претендує бути розсадником істин. Тому у другій половині XX ст. стрімко зріс інтерес науковців до аналізу різних варіантів розвитку істини школи, зіставлення педагогічних явищ та процесів у різних вимірах (Цюра С., 2013).

На думку О. Локшиної, порівняльна педагогіка на сучасному етапі, активно розвиваючись під впливом глобалізаційних факторів, збагачується новими характеристиками, примножуючи старі. Так, сьогодні знову «золотим» правилом для кожного компаративіста став розгляд

освітнього феномену в історико-соціально-економіко-культурному контексті; збережено правило, сформульоване «компаративістами-науковцями», щодо обов'язковості на підставі виявлення спільних/відмінних рис виведення тенденцій/закономірностей/законів розвитку; посилено практичну орієнтованість порівняльно-педагогічних розвідок через імператив надання рекомендацій розробникам освітньої політики для вдосконалення національної освіти (Локшина О., 2015).

Таким чином, компаративно-педагогічний підхід у педагогіці полягає у дослідженні педагогічних освітніх систем різних країн світу, вивченні їх основних методів, форм, технологій, історичного досвіду та чинників, що впливають на розвиток освітньої галузі. Порівняльна педагогіка як галузь педагогічної науки виступає важливим аспектом у сучасному світі, оскільки забезпечує розуміння сучасних освітніх тенденцій та сприяє розвитку та вдосконаленню національної системи освіти.

Кириченко А. П.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА У СІМ'Ї

Домашнє насильство є однією з найгостріших проблем сучасного суспільства, яка не має ані географічних, ані соціальних обмежень і поширюється по всьому світу. Це явище зачіпає життя тисяч людей, завдаючи значної шкоди постраждалим, їхнім сім'ям і суспільству в цілому. В умовах зростання рівня насильства в сім'ях особливої ваги набуває питання соціально-педагогічної підтримки постраждалих. Ефективні заходи допомоги повинні бути спрямовані не лише на кризове втручання, а й на довготривале відновлення сімейних стосунків, психологічну реабілітацію та формування безпечного середовища для всіх членів родини. Соціально-педагогічна підтримка має включати правовий, психологічний, педагогічний